

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій Тост

2024 рік • СЕРПЕНЬ • № 15-16 (759—760)

ПРИСВОЇТИ ЗВАННЯ ГЕРОЯ УКРАЇНИ (ПОСМЕРТНО)

**майору Шульзі Максиму Івановичу,
начальнику служби радіаційного, хімічного,
біологічного захисту військової частини А1325**

ШАНОВНИЙ ПАНЕ ПРЕЗИДЕНТЕ! До Вас звертається батько Героя, рідні та вся його родина з проханням до Вас розглянути петицію про присвоєння почесного звання Героя України (по смертно) майору Шульзі Максиму Івановичу, начальнику служби радіаційного, хімічного, біологічного захисту військової частини А1325.

Максим Іванович Шульга народився 7 жовтня 1993 року в місті Новгород-Сіверському Чернігівської області.

Навчався в гімназії №1 ім. Б.Майстренка, яку закінчив у 2008 році. 2010 року закінчив Чернігівський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою.

У 2015 році закінчив із золотою медаллю Гвардійський орден Червоної Зірки факультет військової підготовки імені Верховної Ради України Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю «Озброєння і засоби військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту та екологічна безпека».

З 2015 року проходив військову службу у ВМС Збройних Сил України на посаді начальника служби радіаційного, хімічного, біологічного захисту та екологічної безпеки 32-го реактивного артилерійського полку морської піхоти.

(Закінчення на 3-й стор.)

ФОНД ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ВETERANІВ

ЗАСНОВАНО Міжнародний благодійний фонд реабілітації, протезування та відновлення, керівником якого обраний голова Української Спільки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) С. В. Червонопиский.

ПОДРОБИЦІ НА 5-й стор.

МИ ЗНАЄМО, ЩО ТАКЕ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ І ЯК ВАЖКО ЇЇ ЗАХИСТИТИ

Звернення Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України

ДОРОГИЙ НАРОДЕ!

УКРАЇНЦІ завжди повертають борги. І той, хто зичив нашій землі лиха, отримає його у себе вдома. З відсотками. Той, хто хоче сіяти на нашій землі зло, пожинає його плоди на своїй території.

Це не пророцтво, не злорадство, не сліпа помста, це – законність. Справедливість. Бумеранг для зла. І його запуск розпочався неподалік місця, де я пишу це звернення. Сумщина. Могриця. Річка Псел. Кілька кілометрів від нашого кордону.

Кордону між Україною та неволею, між життям і смертю. Кордону між незалежною європейською державою й терористичною організацією номер один у світі.

913 днів тому зокрема й через Сумщину Росія пішла на нас війною. Порушила не лише суверенні кордони, а й межі жорстокості та здорового глузду. Безмежно прагнути одного: знищити нас. Натомість сьогодні ми відзначаємо 33-й День Незалежності України. А те, що ніс на нашу землю ворог, тепер вернулося в його дім. І той, хто хотів перетворити наші землі на буферну зону, має думати, аби його країна не стала буферною федерацією. Так відповідає незалежність. Відплачує за наших мирних громадян, на яких летять КАБи

й «кінджали», за наших посивілих батьків, за наших дітей, що змушені навчатися під землею. За всіх наших людей, які воліли б ніколи в житті не знати назв цих проклятих місць: «Саваслейка», «Оленья», «Енгельс». Але, на жаль, українці їх знають. А тому й наш ворог знає, що таке відплата по-українськи. Гідна, симетрична, далекобійна. Знатиме, що в кожному разі РФ, яка є джерелом небезпеки для життя нашої держави й наших

людей, рано чи пізно прилетить українська відповідь.

Вицвілі очі їхнього начальника сприймають весь світ сірою зоною. Та ми не дамо перетворити в сіру зону землі, де по праву має бути синьо-жовтий прапор. Не буде хворий дід із Червоної площі, який постійно погрожує всім червоною кнопкою, диктувати нам якісь свої червоні лінії. Як жити, яким шляхом йти і який вибір робити, будуть для себе визначати лише Україна й українці. Бо так працює незалежність.

Україна вкотре дивує. Росія вкотре у своєму репертуарі. Так загалом змальовують події на Курщині світові медіа. Показують, як Росія ставиться до своїх громадян, яких називає «населеніє». Як саме Росія своїх «не бросает». Як їхні солдати мародерять свої ж магазини. Так виглядає путінська Росія в очах усього світу. І так само весь світ бачить, як наші воїни дають місцевим людям воду, їжу, ліки, а ті кажуть: «Добре, що тепер тут ви, а не кадірівці». Так виглядає гідність України. Цивілізованість. Чеснота нашої незалежності.

33 роки тому Україна відродилася на картах світу, а сьогодні Україна підкорює серця всього світу. Надиhaє сміливістю. Слугує

(Закінчення на 2-й стор.)

Пам'ять

ДРУГ, ВОЇН, ПОБРАТИМ

Кожен рахує час по-своєму: хтось зимами, хтось відпустками, хтось подіями. Проте в останні роки ми рахуємо час втратами. Через велику їхню кількість інколи збиваєшся з ліку і зупиняєшся тільки на великих датах.

ДЕСЯТЬ РОКІВ ТОМУ, 20 серпня 2014 року загинув великий син нашої Батьківщини, друг і вірянин Воскресенського храму пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану м. Києва Олег Міхнюк. Герой України по смертно.

Він багато зробив для нашої країни, багато зробив для храму, для Києво-Печерської Лаври, для нашого суспільства.

На подвір'ї Афганського храму ми разом мріяли, планували, згадували, тішилися... На цьому ж подвір'ї ми і прощалися з Олегом. На цьому ж подвір'ї увічнений спомина про нього в молитві та пам'ятному портреті.

Відспівували убієнного воїна Олега теж в Афганському храмі. Це була молитва за упокійних прохань, це була молитва-подяка за його подвиг умиротво-

рення в 2014 році. Колись напишемо про це в мемуарах... Колись, після війни...

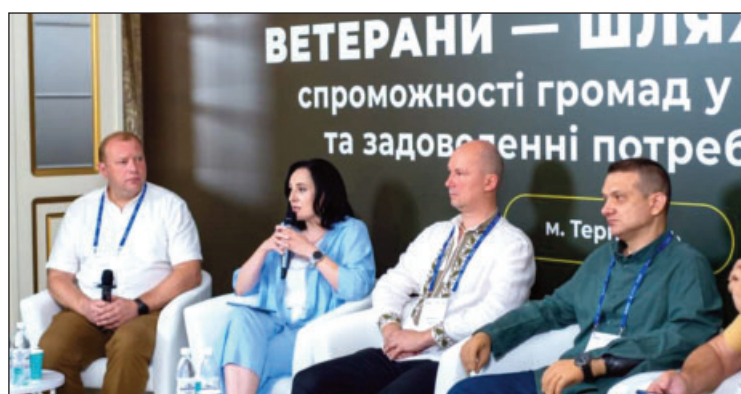
Донині для усіх нас, духовенства і прихожан Воскресенського храму пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану, честь молитись за нашого друга – воїна Олега.

Низький поклон дружині, дітям і рідним Олега. Честь ветеранам Афганської війни, котрі стали на захист України в лавах бійців і волонтерів.

Вічна пам'ять усім полеглим побратимам, котрі своє життя поклали за друзів і Батьківщину.

**Сергій ЮЩИК,
волонтер, настоятель
Афганського храму,
проректор Київської
духовної академії і семінарії.**

**ПРО ТЕ, ЯК ВШАНОВУЮТЬ
ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЯ ЗЕМЛЯКИ,
ЧИТАЙТЕ НА 3-й стор.**

ШЛЯХ ДО МИРНОГО ЖИТТЯ

У Тернополі відбувся Всеукраїнський форум «Ветерани – шлях додому: спроможності громад у захисті прав та задоволенні потреб ветеранів».

УЧАСТЬ У ФОРУМІ взяли віце-прем'єр-міністр України Ірина Верещук, народні депутати, понад 200 представників ветеранських і волонтерських організацій країни, представників влади і територіальних громад. Рух ветеранів-«афганців» Тернопільщини на форумі представляв голова Тернопільської обласної організації УСВА Сергій Лісовий.

Захід відбувся за модераторії Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, народних депутатів України Євгенії Кравчук і Тараса Тарасенка, за підтримки Програми USAID «РАДА: наступне покоління».

Шлях повернення ветеранів додому після служби може бути сповнений багатьма складними моментами та викликами. Серед них фізичні та психологічні травми, соціальна ізоляція, труднощі у пошуку роботи та заробітку.

Мета форуму – сформувати пропозиції, як вдосконалити державну політику підтримки ветеранів і ветеранок та членів їхніх сімей, родин зниклих безвісти та полонених військовослужбовців, розробити план дій як їм повернутися до мирного життя.

Про ключові пріоритетні напрями роботи Мінвeterанів поінформував учасників виконувач обов'язків міністра Олександр Порхун (читайте на 2-й стор.).

Віце-прем'єр-міністр України Ірина Верещук наголосила на ключовій ролі громад у цьому питанні: «Вважаю, що в нашій державі має бути в позитивному значенні сформований культ ветерана. Ключем до успіху у ветеранській політиці є громади, бо туди йде наш ветеран, там живуть члени його родини, все починається з громад».

Робочі групи учасників форуму за різними напрямками напрацювали пропозиції з вдосконалення роботи з ветеранами та направили їх для розгляду в Кабінет Міністрів України.

**Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної організації УСВА.**

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №512/2024

Про невідкладні заходи щодо підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України

З метою вдосконалення системи правових і соціальних гарантій захисту ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, забезпечення ефективної суспільної та економічної реінтеграції військовослужбовців під час їх переходу від військової служби до цивільного життя, підтримки членів їх сімей **постановляю:**

1. Кабінету Міністрів України:
1) невідкладно затвердити:
стратегію ветеранської політики на період до 2030 року та план заходів щодо її реалізації;

2) стратегію формування системи переходу від військової служби до цивільного життя на період до 2032 року та план заходів щодо її реалізації;
3) ужити заходів щодо функціонування ветеранських просторів, забезпечення їх територіальної доступності з метою ефективної реінтеграції ветеранів війни в цивільне життя, організації їх комплексної реабілітації та адаптації, формування, зміцнення життєстійкості, надання інформаційно-консультативної, правової підтримки ветеранам війни, членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, передбачивши, зокрема, заходи щодо:

удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності ветеранських просторів з урахуванням найкращого досвіду існуючих ветеранських просторів, у тому числі функціонування груп самопомогі, та забезпечення належного фінансування їх діяльності;

сприяння взаємодії ветеранських просторів із суб'єктами надання соціальних, медичних, освітніх та інших послуг з метою поширення дієвих практик щодо психосоціальної підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, у тому числі з центрами життєстійкості, центрами психічного здоров'я закладів охорони здоров'я та іншими надавачами послуг із психічного здоров'я, що діють у межах реалізації Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?»;

реалізації програм підготовки для працівників ветеранських просторів, які включають, зокрема, навички підтримки психічного здоров'я, роботи з особами, які мають бойовий / травматичний досвід, створення умов для професійного розвитку працівників ветеранських просторів;

упровадження ефективних механізмів роботи з професійної орієнтації ветеранів війни та забезпечення проходження ними підготовки (перепідготовки) відповідно до актуальних вимог професійних компетентностей, професійних стандартів;

аналізу ринку праці для прогнозування потреб у кадрах за професіями і спеціальностями на регіональному рівні;

3) невідкладно опрацювати питання щодо утворення консультативно-аналітичного центру «Єдина ветеранська лінія» для забезпечення надання ветеранам війни, членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України інформаційно-консультативної підтримки, а також проведення моніторингу, аналізу та комплексної оцінки потреб зазначених осіб.

2. Обласним, Київській міській державним адміністраціям за участю органів місцевого самоврядування вживати заходів, спрямованих на всебічну підтримку ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, забезпечення дієвої суспільної та економічної реінтеграції військовослужбовців, у тому числі осіб з інвалідністю з їх числа, під час їх переходу від військової служби до цивільного життя, підтримки членів їх сімей, зокрема, щодо:

утворення та ефективного функціонування ветеранських просторів, центрів життєстійкості, центрів психічного здоров'я закладів охорони здоров'я, забезпечення надання ними якісних послуг, доступних сервісів і належної підтримки ветеранам війни, членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України;

сприяння функціонуванню на базі ветеранських просторів груп самопомогі (груп «рівний – рівному») ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, у тому числі для попередження / подолання негативних наслідків війни;

моніторингу регіональних ринків праці і сприяння зайнятості, реалізації можливостей ветеранів війни, зокрема їх творчого потенціалу, та активної залученості до життя територіальної громади;

підвищення комунікації і взаємодії у громаді з ветеранами війни, членами їх сімей, членами сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членами сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, створення безбар'єрного простору, покращення їх життєвого добробуту;

виявлення поваги до подвигів та звитяг ветеранів війни, ушанування пам'яті загиблих (померлих) ветеранів війни, загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.

3. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

22 серпня 2024 року.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

МИ ЗНАЄМО, ЩО ТАКЕ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ І ЯК ВАЖКО ЇЇ ЗАХИСТИТИ

Звернення Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

прикладом, як не боятись Путіна. І об'єднує Землю довкола свого, українського світогляду: у XXI столітті терористи мають спочивати у Гаазі, а не на Валдаї. І ніхто у світі більше не скаже: «Where is Ukraine?» Бо на кожному континенті тепер кажуть: «Ukraine must win». Це заряджає нашу незалежність. Нашу Україну. Їй не бракує чужих областей. Нам потрібен мир і спокій на наших землях. Вздох усього нашого кордону протяжністю 6992 кілометри. На суші, на морі, у повітрі, всередині країни – усяди, де ми будемо стояти на варті своїх цінностей.

Так, як це роблять наші воїни. На всіх напрямках фронту й державного кордону, який уособлюють прикордонні стовпи. А нашу волю й боротьбу символізують наші люди – наші захисники, наші опори. Ті, на чийх плечах тримається Україна. Тримається в Харкові, Куп'янську, Запоріжжі, тримається на Херсонщині. У Покровську, Торецьку, Часовому Яру. На Лиманському, Сіверському, Краматорському, Курахівському, Времівському, Гуляйпільському та Оріхівському напрямках. Так б'ється незалежність. І всім нашим воїнам я хочу сьогодні сказати: бажано міцного! І дякую вам, хлопці! Коли постала потреба захищати Україну, ви сказали коротко: плюс. Відтоді 913 днів поспіль «мінусуєте» окупантів. Тільки ви знаєте, скільки за сухою статистикою про втрати ворога насправді стоїть зусиль, поту, крові та вашої надважкої роботи. Тільки

ви знаєте, що насправді означає тримати позицію. Що таке «цілий день криє ворожа арта й авіація». Що таке стояти міцно попри те, що «орки сунуть». Ви зберегли й бережете нашу незалежність.

Я дякую кожному, хто допомагає нашим воїнам і нашій державі, усім, хто живе й працює, аби працювала й жила незалежність. Наші медики, наші рятувальники, наші пожежники, енергетики, наші волонтери й підприємці, поліцейські і фермери, залізничники, вчителі та учні. Усі. Українці та українки тут, українці та українки за кордоном, які допомагають, знаходять, відправляють не обхідне, говорять світу про Україну. І всі, хто з Україною на тимчасово окупованих наших територіях. Усі українці та українки, чия сила не має кордонів, чия воля безмежна. Всі, кому я безмежно вдячний. І сьогодні. І за кожен з 913 днів цієї війни. За справу кожного й кожної з вас. За те, що доводите: незалежність – справа кожного й кожної. І вона має багато вимірів. Кожен з яких потрібно здобувати, аби відстояти незалежність всеосяжну. Це економічна, це енергетична незалежність. Це духовна незалежність українського народу. І українське православ'я сьогодні робить крок до визволення від московських чортів. Це і втілення справедливості щодо нагород незалежної України, які більше ніколи не носитимуть ті, хто її зрадив. Це втілення справедливості щодо героїв-іноземців, які захищають Україну на фронті та заслужують на українську шану – на наше громадянство. Це невідворотні процеси, які запущені нами сьогодні. Так зміцнюється незалежність.

І міцний кордон має бути між нами та ворогом, а поміж українцями не буде жодних стін. Бо Україна – у кожному з нас. Незалежність – у кожному з нас. І, об'єднані, ми здатні перемагати. Це довело 24 лютого. Довів 2022-й і 2023-й рік. Доводить і цей рік. Ми вистояли, стримали й дали відсіч ворогу, а тепер робимо це на його болах.

Ми знаємо, що таке незалежність. Як важко її відродити. Як важко її захистити. Але ми знаємо: все залежить від нас.

Ми знаємо, як виглядає незалежність. Вранці 24 лютого вона була в наших поглядах. Сьогодні незалежність – в окопах на всіх напрямках. Вона у наших містах і селах: у кожному епізоді, коли ми знаходимо найкраще в собі, знаходимо в собі Україну й боремося за неї. Незалежність сьогодні має втомлені очі, які бачили все. Незалежність усміхається, коли українцям вдається. Незалежність – це тиша, коли ми втрачаємо своїх людей. Незалежність – це клятва ніколи не забути полеглих героїв. Незалежність має присмак диму й пилу на полі битви та в цивільному житті. Незалежність спускається у сховище під час тривоги, аби вистояти й піднятися нагору, знову і знову сказати ворогу: нічого у вас не вийде. Не зможете. Не переможете. І будете за все відповідати.

Так відчувається нами свобода. Так виглядає Україна. Так виглядає незалежність. А ось так вона звучить:

3 Днем Незалежності, українці й українки!
Слава Україні!
24 серпня 2024 року.

ЕФЕКТИВНА РЕАЛІЗАЦІЯ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

залежить не тільки від «центру», а й від кожного, хто працює на місцях, у громадах

На цьому наголосив виконавч обов'язків міністра у справах ветеранів України Олександр Порхун під час форуму «Ветерани – шлях додому: спроможності громад у захисті прав та задоволенні потреб ветеранів».

Олександр Порхун поінформував присутніх про ключові пріоритетні напрями роботи Мінветеранів. Це, зокрема, психологічна та спортивна реабілітація ветеранів, професійна адаптація з подальшим працевлаштуванням, розвиток ветеранського підприємництва, розширення та діджиталізація адміністративних послуг, забезпеченням житлом, політика пам'яті.

«При розробці нової державної ветеранської політики Мінветеранів врахувало досвід США, Великої Британії, Хорватії, Канади. Формуючи ключові напрями, ми, насамперед, керувалися запитом, потребами та проблематикою ветеранів,

ветеранок, членів їхніх сімей, родин полеглих захисників і захисниць України. Дякую Українському ветеранському фонду Мінветеранів за їхні дослідження, де ми бачимо ці проблеми. Це важливо, адже ми дотримуємося принципу: нічого для ветеранів без ветеранів. Але, водночас, треба і розуміти, що ефективна реалізація ветеранської політики залежить не тільки від «центру», а й від кожного, хто працює на місцях, в громадах. Адже саме з громади мобілізується майбутній ветеран, і у громаду він повертається після демобілізації. Тому наш акцент – на плідній, надійній співпраці з громадами, органами місцевого самовря-

дування та усіма органами центральної виконавчої влади», – наголосив Олександр Порхун.

Своєю чергою заступник міністра Максим Кушнір презентував проєкти, які впроваджує Мінветеранів на підтримку реінтеграції ветеранів війни та їхніх сімей у цивільне життя. Це, зокрема, діджиталізація ветеранських сервісів, масштабування «єдиних ветеранських вікон» у ЦНАП, навчання і професійна адаптація, підтримка ветеранського підприємництва, програми із забезпечення житлом тощо.

«Безпосередня участь місцевої влади і територіальних громад у реалізації ветеранської політики на місцях є надважливою. Тому спільними зусиллями маємо зробити все, щоб ветерани й ветеранки відчували на місцях, що держава піклується про них», – зазначив Максим Кушнір.

Офіційно

ВАЖЛИВИЙ КРОК ДО ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ

Уряд ухвалив постанову, що дає старт запровадженню фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Визначено механізм забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб в системі переходу від військової служби до цивільного життя. Йдеться, зокрема, про врегулювання питання оплати праці та визначення механізму організації діяльності.

дичну допомогу, скеровує до інших фахівців.

«По суті, фахівець є інформаційним радником для ветеранів, членів їхніх родин та сімей загиблих захисників і захисниць. Він допомагає, заповнює документи, координує ветерана, спрямовує, представляє інтереси, роз'яснює права, допомагає реалізувати право на пільги та послуги. Для держави і Мінветеранів, як органу, що формує, реалізовує та координує ветеранську політику, фахівець є інформаційним агентом. На базі його аналітики ми будемо змінювати та адаптувати систему відповідно до потреб і запитів ветеранської спільноти», – додав Олександр Порхун.

Функціональні особливості, вимоги до фаху майбутнього фахівця чітко прописані у професійному стандарті.

«Усі потреби, що виникають у ветеранів і ветеранок у рамках пе-

ривується до органів місцевого самоврядування для подальшого розгляду комісією.

Перевага надаватиметься кандидатам, які мають статус ветерана війни, особи з особливими заслугами перед Батьківщиною, постраждалого учасника Революції Гідності, члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни, захисника-захисниці України та перебувають на обліку в ЄДРВВ. Проте головним пріоритетом під час відбору є професійні якості кандидатів та їхня здатність надавати ефективні послуги. Після на кандидата очікує співбесіда з представниками комісії.

Професійна підготовка фахівців і підвищення їхньої кваліфікації здійснюватимуться у закладах вищої освіти та центрах ветеранського розвитку Мінветеранів відповідно до типової освітньої програми, розробленої та затвердженої Міністерством у справах ветеранів.

Фахівці із супроводу працюватимуть у комунальних установах/закладах, зокрема у ветеранських просторах, діяльність яких буде стандартизована відповідними нормативними документами Мінветеранів.

На думку голови правління ГО «Простір можливостей» Оксани Коляди, одним із визначальних завдань фахівця із супроводу також є оцінка ефективності місцевих ветеранських політик на рівні громад:

«Фахівець із супроводу незабаром з'явиться у кожній громаді. Після родини – він перший, хто почне послідовну взаємодію з ветераном. Але окрім коректного визначення потреб наших клієнтів, фахівець має ще одну дуже важливу функцію – аналіз і первинна обробка інформації щодо потреб, оцінка якості місцевих ветеранських програм. Результатом такої оцінки може бути коригування програм і перерозподіл пріоритетів, у тому ж числі бюджетних. Також надзвичайно важливим є інструмент кейс-менеджменту, який буде базовим у роботі фахівця. Це означає, що наш клієнт отримує професійний та послідовний супровід та оперативне реагування на базові потреби. Запровадження цього інституту на рівні громади – серйозний і важливий крок на шляху до підготовки до повернення ветерана до громади, родини, трудового колективу».

«Уряд ухвалив ключовий документ в системі переходу від військової служби до цивільного життя. І це є стартом для повноцінного впровадження в Україні фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Інститут супроводу та підтримки ветеранів у країнах НАТО є одним із пріоритетів. Україна впроваджуватиме цю практику, адже вона не тільки відповідає євроінтеграційним процесам, а й є дієвим інструментом відновлення та адаптації ветеранів і ветеранок. Невдовзі ми оголосимо початок прийому заяв від кандидатів на ці посади. Плануємо, що перші фахівці із супроводу стануть до роботи вже восени. Кожен такий фахівець застосовуватиме індивідуальний підхід й матиме свої конкретні показники роботи», – повідомив виконавч обов'язків міністра у справах ветеранів України Олександр Порхун.

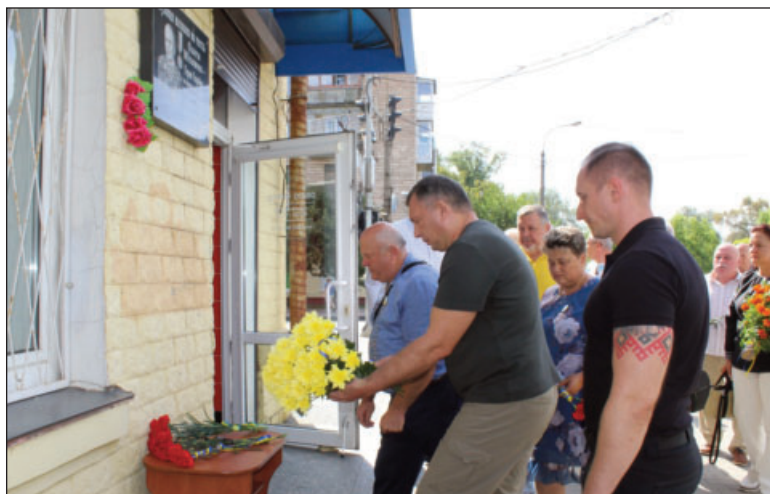
Фахівець із супроводу опікуватиметься ветеранами, членами родин ветеранів і військовослужбовців.

За словами Олександра Порхуна, фахівець із супроводу – перша особа, яка зустрічає ветерана та ветеранку після повернення в громаду. Забезпечує інформаційний супровід і підтримку, консультує щодо отримання статусів, пільг, послуг, житла, проходження реабілітації, працевлаштування, започаткування власної справи, надає юри-

У Чернігові відбувся пам'ятний захід до 10-ї річниці загибелі Героя України Олега Міхнюка.

ВETERАН АФГАНСЬКОЇ ВІЙНИ, активіст Революції Гідності, учасник АТО Олег Міхнюк загинув 20 серпня 2014 року біля Новосвітлівки Луганської області. Він був у числі перших, хто став на захист України в ті часи.

Як повідомляє Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Чернігівської обласної військової адміністрації, вшанувати пам'ять Героя України біля меморіальної дошки в Чернігові на вулиці, названої на його честь, зібралися представники органів влади, вій-

СЛУЖИВ СВОЄМУ НАРОДОВІ

ськові, ветерани-«афганці» та громадськість.

Серед учасників – заступник голови облдержадміністрації Іван Ващенко та народний депутат України Олег Семінський.

Присутні вшанували пам'ять загиблого Героя-земляка хвилиною мовчання та поклали квіти до меморіалу.

Продовжилися урочистості в Музеї війни в Афганістані, який розташований у приміщенні Чернігівської міської організації Української Співки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів). Адже, з-поміж іншого, Олег Міхнюк був заступником голови Української Співки ветеранів Афганістану.

Учасники зібрання мали можливість відвідати фотовиставку й поспілкуватися.

«Олег Міхнюк – особистість, яка показує спадковість поколінь. Дійсно, ми говоримо про подвиг

тих людей, які виконували в Афганістані свій обов'язок, і про тих, хто зараз це робить в Україні. Про тих, хто готовий служити своєму народові, незважаючи на вік та обставини», – наголосив Іван Ващенко.

Принагідно, Станіслав Віхров, заступник голови Чернігівського обласного відділення Української Співки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) вручив почесні відзнаки за особистий внесок у розвиток ветеранського руху, військово-патріотичне виховання молоді, вирішення соціальних проблем ветеранів Афганістану.

ПРИСВОЇТИ ЗВАННЯ ГЕРОЯ УКРАЇНИ (ПОСМЕРТНО)

майору Шульзі Максиму Івановичу,
начальнику служби радіаційного, хімічного,
біологічного захисту військової частини А1325

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

За час проходження служби у військовій частині А1325 майор Шульга Максим Іванович зарекомендував себе високопрофесійним, дисциплінованим, виконавчим та грамотним офіцером. До виконання службових обов'язків ставився сумлінно, з високим рівнем відповідальності.

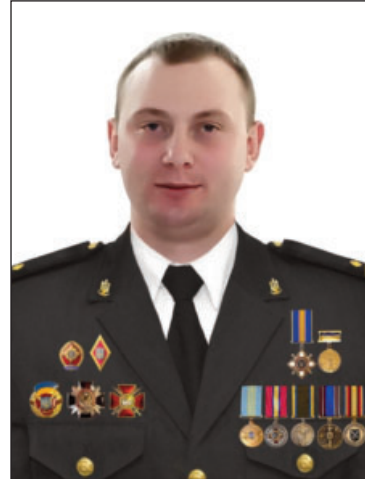
Володів розвинутим всебічним мисленням, яке належним чином використовував у практичній діяльності. Мав стійке захоплення професією. Максим був щирим патріот, військовий професіонал, справжній чоловік та офіцер з великої літери. Користувався заслуженим авторитетом серед всього особового складу військової частини, без винятку, йому можна було довіритися, звернутися за допомогою чи порадою з будь-яких питань.

Неодноразово залучався до виконання завдань за призначенням у районах ведення бойових дій (ООС). Обов'язки за посадою виконував у повному обсязі, без зауважень. У зв'язку з високим професіоналізмом тимчасово виконував обов'язки за посадою начальника штабу – першого заступника командира військової частини А1325, проявляючи при цьому відмінні командирські якості.

Керівні документи за спеціальністю знав відмінно та вміло користувався їх вимогами у службовій діяльності, завжди дотримувався законності. Систематично працював над удосконаленням свого військово-професійного рівня. У роботі був організований, завжди виділяв головний напрям при вирішенні поставлених завдань і творчо підходив до їх виконання. Останнє відрядження в зону ООС було 13.08.2021 року, де він виконував завдання за призначенням начальника штабу оперативної групи.

На початку повномасштабної війни 24 лютого 2022 року перебував у зоні ООС, із перших годин війни мужньо став на захист нашої Вітчизни.

Загинув 14 червня 2022 року о 17:00 під час відсічі збройної

агресії російської федерації проти України та виконання завдань за призначенням у районі бойових дій поблизу населеного пункту Вірівка Покровського району Донецької області внаслідок ракетного удару місця розташування оперативної групи військової частини А1325.

Неодноразово нагороджувався державними та відомчими нагородами: медаллю від міністра оборони України «10 років сумлінної служби», відзнакою командувача Об'єднаних сил «За звитягу та вірність», почесним нагрудним знаком ГК ЗС України «За досягнення у військовій службі» II ступеня, медаллю від голови спілки АТО та ООС «Захисник України» та орденом «За захист Батьківщини», орденом Богдана Хмельницького III ступеня, орденом «За мужність» III ступеня – посмертно.

Ми повинні пам'ятати про подвиги наших захисників і належним чином вшанувати пам'ять про них. Прошу всіх українців долучитися до збору підписів, про присвоєння Героя України (помертвості) моєму синові Шульзі Максиму Івановичу. Він заслуговує на найвищу державну нагороду. Вічна пам'ять і шана всім, хто віддає своє життя за Україну!

Слава Україні! Героям слава!

<https://petition.president.gov.ua/petition/230700>.

Наступність поколінь

ЗА ПРИКЛАДОМ НАСТАВНИКА

КРАСНОГОРОВ ОЛЕКСАНДР СЕМЕНОВИЧ закінчив Усурійське вище військово-автомобільне училище. Шляхи військової служби молодого офіцера пройшли через Камчатку, Монголію та Афганістан.

З 1986 року по 1991 рік Олександр Семенович працював помічником військового аташе при Посольстві Радянського Союзу в Афганістані. На його долю припала тяжка місія організації виведення військ з Афганістану.

Військова доля привела його в Чернігів, де полковник Красногоров звільнився з військової служби.

Станіслав Романенко рано втрапив рідного батька, і в новій родині Олександр Семенович не тільки був наставником, а фактично став близьким і рідним батьком.

Продовжує справу батька та діда онук Владислав. Він служить в одній з авіаційних бригад Збройних Сил України.

Олександр Семенович активно працює в «афганській» спільноті Чернігівщини, став прикладом для молодого покоління захисників України.

РОМАНЕНКО СТАНІСЛАВ ЮРІЙОВИЧ народився 1 січня 1973 року в селі Степанівка Борзнянського району Чернігівської області у сім'ї військовослужбовців. У 1988 році відмінно закінчив Степанівську середню школу й вступив до Чернігівського юридичного технікуму, згодом продовжив навчання у Чернігівському вищому військовому авіаційному училищі льотчиків, яке закінчив 1995 року з дипломом офіцера з вищою військово-спеціальною освітою льотчик-інженер.

Пройшов шлях від льотчика до начальника служби безпеки польотів 39-ї бригади тактичної авіації.

Учасник російсько-української війни. Майор, льотчик 1-го класу.

За плечима майора Романенка 1300 годин у небі (за період війни – 125 годин), досягнув рівня льотчика першого класу, більше 70 бойових вильотів, знищена ворожа авіаційна техніка у бою, за що нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня, а також державними нагородами: «За оборону України», «За військову службу Україні» та відзнаками міністра оборони України, командувача По-

вітряних Сил ЗС України, Президента України «За оборону України».

Загинув 22 грудня 2023 року під час виконання бойового завдання з пошуку, виявлення, перехоплення та знищення засобів повітряного нападу противника на літаку Су-27 поблизу населеного пункту Терезине Білоцерківського району Київської області.

Похований 8 січня 2024 року на Смолянському військовому кладовищі у Житомирі.

Нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня, медалями.

Станіслав ВІХРОВ, заступник голови Чернігівського обласного відділення УСВА.

Грошова компенсація на придбання власного житла за трьома житловими програмами Мінветеранів вже надходить на власні рахунки ветеранів і родин загиблих захисників і захисниць.

641 ВETERАН І ВETERАНКА ВЖЕ ОТРИМУЮТЬ КОШТИ НА ПРИДБАННЯ ВЛАСНОГО ЖИТЛА

«ЦЕ ДЕРЖАВНІ КОШТИ з першого у цьому році траншу у 2,8 млрд грн. І 641 ветеран/ветеранка вже можуть обирати та купувати собі оселю. Це може бути квартира або на вторинному ринку, або на первинному, якщо вона введена в експлуатацію. Придбати житло необхідно упродовж року», – поінформував виконавчач обов'язків міністра у справах ветеранів України Олександр Порхун.

Наступні 2,9 млрд грн Мінветеранів перерахує протягом кількох місяців. Загалом протягом 2024 року грошовою компенсацією від держави буде забезпечено понад 2500 вете-

ранів війни і членів родин загиблих.

«Житло – це «гаряче» питання, про яке йдеться на всіх зустрічах ветеранської спільноти, під час особистого спілкування й у поїздах регіонами. Саме тому команда Мінветеранів шукає альтернативні шляхи вирішення: державно-приватне партнерство, залучення приватних інвестицій у будівництво чи реконструкцію житла. Рухаємось. І незабаром будуть новини», – наголосив Олександр Порхун.

Нагадаємо, у липні Мінветеранів перерахувало майже 2,8 млрд грн до місцевих бюджетів на виплату грошової компенсації на придбання житла.

Кошти отримають:

– особи з інвалідністю внаслідок війни I-II групи, які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, та члени сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць (1,411 392,8 тис. грн);

– внутрішньо переміщені особи, які брали участь в АТО/ООС і визнані учасниками бойових дій чи особами з інвалідністю внаслідок війни III групи (1,000 000 тис. грн);

– особи з інвалідністю внаслідок війни I-II групи, які брали участь у бойових діях на території інших держав, і члени сімей загиблих (померлих) таких ветеранів (399 486,5 тис. грн).

ДОБРО — КЛЮЧ ДО ПЕРЕМОГИ

Днями за підтримки Шепетівської СВА та храму святих мучениць Віри, Надії, Любові та їх матері Софії на Покровський, Харківський та Донецький напрямки було зібрано та передано 4,5 тонни гуманітарної допомоги військовим і цивільним, які потерпають від військових дій ерефії.

КОЖЕН З НАС певною мірою потребує допомоги. В одних проблеми зі здоров'ям, в інших — матеріальні проблеми, в

третьох є потреба в духовній підтримці. Тому всі проблеми повинні якимось чином вирішуватись. Під час війни це особливо відчувається. Мені не раз доводилося чути у відповідь на прохання допомогти тим, хто нині на фронті, що уже допомагають своїм рідним і тому іншим допомогою нічим не можуть. Звичайно, добре, що допомагають своїм родичам, але як бути тим, в кого надто старенькі батьки або взагалі нікого з рідних немає? Ось і доводиться організовувати волонтерські центри, щоб підтримати тих, хто найбільше цього потребує.

Цього разу, згідно із запитом військових, шепетівці передали захисникам вогнегасники, маскувальні сітки, акумулятори, газові балончики, аптечки, предмети особистої гігієни, шкарпетки, продукти харчування. Не обійшлося, звичайно, без домашніх смаколиків. Крім того, воїни мали можливість отримати малюнки і обереги від наймолодших волонтерів.

Перед поїздкою настоятель храму воїн-«афганець» протоієрей Анатолій Вересюк провів молебень з подорожжучими і благословив поїздку. Старшим «каравану» вже традиційно був призначений військовий волонтер протоієрей Федір Вересюк.

Висловлюємо щирі подяку жителям сіл Вербівці, Вишневе, Сульжин, Мокіївці, Рожичне, Устянівка, Орлинці, Городище, а також громадам сіл Мисля, Борисів, Плужне та всім, хто приєднався до цієї благородної справи.

Ключем до перемоги є добро. Робіть добро! Воно повертається сторицею. Разом ми — сила. Слава ЗСУ! Перемога буде за нами!

Володимир ПИПІЧ,
член Шепетівської СВА,
учасник бойових дій
в Афганістані.

Людина і час

В інтерв'ю для видання «ГОРДОН» **Логачов розповів, як воював і як адаптується до цивільного життя. Цю публікацію підготовлено за участю Українського ветеранського фонду.**

— ЯК ПОЧАЛАСЯ ваша військова служба?

— Перший свій бойовий досвід я отримав ще під час проходження строкової служби в Афганістані. Після повернення віднайшов себе у поліграфії, у друкарській справі. Займаюся цим із 1993 року. У 2008 році я з друзями відкрив свою маленьку друкарню у Вінниці. У 2013 році мої партнери почали займатися іншими справами, а я зареєструвався як окремий ФОП і з того часу працюю у своїй друкарні "Веда".

Коли почалося російське вторгнення в Україну в 2014 році, я вирішив, що мій досвід в Афганістані може бути корисним для тих, хто не знав, що таке війна. І в червні 2014 року я добровільцем поїхав на схід. Спочатку був у батальйоні "Донбас", потім змінив кілька військових частин і знайшов себе у 25-му ОМБ "Київська Русь". Півтора року до кінця жовтня 2016-го працював у цьому батальйоні. Основну службу проходив на Світлодарській дузі.

У жовтні 2016-го зазнав контузію, мене визнали обмежено придатним для проходження військової служби та згодом звільнили з лав ЗСУ. Кілька місяців лікувався у госпіталях і до цивільного життя повернувся вже у 2017 році.

— Тоді було складно адаптуватися?

— Для мене це було складно. На щастя, дружина змогла втримати нашу маленьку друкарню на плаву, тому питання з роботою для мене не стояло. Плюс у мене був досвід повернення у мирне життя після 1987 року з Афгану. Я знав, що це таке, і розумів, через що мені потрібно буде проходити. Ось я і проходив це, ховаючись від війни у сім'ю, у роботу. Допомогавав побратимам, ветеранським організаціям. Робив усе, що міг.

Потім знову випробування — цього разу пандемія. Це стало викликом для підприємницької діяльності. Про розвиток бізнесу мови не йшло. Я радів, що ми втримали друкарню, змогли прожити цей період. Бізнес тоді виживав. Але ми зберегли робочі місця та продовжували працювати. Комерційна складова роботи з COVID майже вмерла. Залишилися постійні клієнти, великі замовники, яким я друкував те, що їм потрібно. Наприклад, підприємства харчової промисловості. Друкували їм етикетки, без яких жоден мішок борошна не міг виїхати із хлібоком-

Олексій Логачов із Вінниці — ветеран Афганської та російсько-української війни, підприємець. Став на захист України у 2014 та 2022 році. Логачов дістав контузію на фронті, після лікування повернувся додому і зараз активно розвиває друкарський бізнес і допомагає зберігати пам'ять про полеглих захисників України.

бінату. Завдяки цьому нам удалося протриматися.

— Як ви зустріли повномасштабне вторгнення росіян у лютому 2022 року?

— 24 лютого десь в обід я поїхав зустрітися зі своїми побратимами. Увечері того ж дня ми прибули в частину, 25 лютого оформили папірці, а 26 лютого я вже був знову на Світлодарській дузі. До кінця травня ми були там. Потім нас вивели на ротацию на кордон із Білоруссю. Ми трохи відпочили та повернулися на фронт на південь Харківщини. 14 серпня біля села Довгеньке мене сильно контузило. Це був поточний обстріл, такі були кожного дня. Міна впала поряд із нашим постом. На щастя, осколками не зачепило.

Мене евакуювали і військово-лікарська комісія зробила висновок, що я вже непридатний до служби. Тож повернувся у Вінницю й втретє мусив проходити шлях реабілітації, відновлення та повернення до цивільного життя і керування друкарнею.

— Як ви впоралися із цим?

— Реабілітація — важкий процес. Зараз із різних причин я багато чого для відновлення роблю сам. Зізнаюся, у мене є дуже крутий

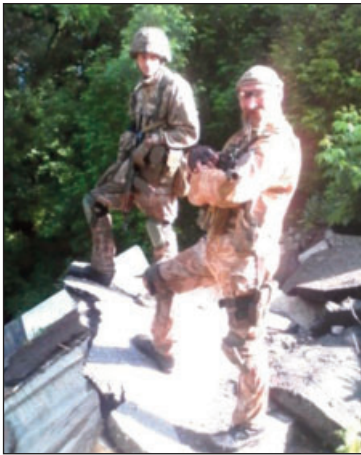

Олексій Логачов (перший праворуч у другому ряду) з побратимами під Іловайськом у серпні 2014 року.

лікар-реабілітолог на чотирьох лапах. Це мій пес-лабрадор. Ось він мене трошки лікує. Із ним та завдяки йому кожного дня я маю і фізичні активності, прогулянки і навіть дещо більше — психологічну реабілітацію.

— Чи є можливість працювати?

— Мій бізнес потребував розвитку та інвестицій. Я проаналізував діяльність друкарні за час моєї відсутності та почав шукати можливості розвинути "Веда". Від побратимів дізнався про Український ветеранський фонд і взяв участь у конкурсі проектів "Варто 2.0". Я вважаю, що це був єдиний шанс, щоб моя друкарня продовжувала працювати. Першим етапом ми закупили друкарську машину. Нова в порівнянні з моєю старою на три покоління вища. Це дуже суттєвий стрибок у розвитку. Сьогодні я можу сказати, що у

Літо 2016 року.

Також друкую етикетки на страви, які виготовляє моя колежанка. Вона переїхала із Криму в 2014 році і почала у Вінниці виробляти різні смаколики. Із початком повномасштабної війни вона зосередилася безпосередньо на волонтерці. Усе село, де вони виробляють продукцію, згуртувалося задля допомоги нашим воїнам. Майже на промисловому рівні вони готують дуже смачні страви. Хлопці повинні знати, що вони будуть їсти, тож ми робимо наліпки: каша, борщ, гуляш. Це волонтерська продукція, етикетки ми робимо власним коштом. І всі ці смаколики йдуть на передок.

Ще один важливий для мене проєкт стосується збереження пам'яті про полеглих захисників і захисниць України. Під час захо-

дів, коли ми вшановуємо загиблих і туди приходять ветерани, їх можна ідентифікувати по формі, по шевронах, по нагородах. Тобто цивільні розуміють, хто це. А ось із родинами загиблих зовсім інша історія... Розумієте, їх неможливо ідентифікувати на таких заходах серед інших цивільних. А ці люди втратили найдорожче — членів своїх сімей. Мені хочеться, аби їх шанували не тільки ті люди, які знали загиблого особисто, а й інші.

Тож ми почали робити значки з портретами загиблих захисників для їхніх родин і друзів. На першому етапі ми робили їх частково власним коштом, частково за кошти сімей. Зараз, завдяки виграшу в конкурсі від Українського ветеранського фонду, мій дохід збільшився. За власні кошти я закупив нове обладнання для виготовлення значків і ми вже їх робимо повністю безплатно. На жаль, замовлень дуже багато. Також разом з однодумцями ми працюємо над інформаційною складовою проєкту — важливо, аби люди розуміли, хто та чому носить такий значок, що це означає.

Зараз у мене лише одна мрія: не просто побачити перемогу, а ще побачити, як почне розквітати наша країна після того, як ми переможемо. Яка це буде перемога? Це не буде легко. Я хочу, щоб уся територія України була вільна від окупантів. Уся до останнього сантиметра. І щоб наша армія була міцною настільки, щоб у дурних головах не було навіть думки перетнути наш кордон.

Фото надав Український ветеранський фонд.

МРІЯ — ПОБАЧИТИ ПЕРЕМОГУ І РОЗКВІТ КРАЇНИ

ФОНД ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ВЕТЕРАНІВ

16 серпня в Києві у приміщенні Української Співки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) відбулися установчі збори Міжнародного благодійного фонду реабілітації, протезування та відновлення.

КЕРІВНИКОМ ФОНДУ одноголосно обраний голова Української Співки ветеранів Афганістану, ініціатор створення і голова Громадської спілки «Всеукраїнська федерація учасників бойових дій, ветеранів війни та військової служби», генерал-лейтенант Герой України Сергій Васильович Червонопиский.

Цьому передувала велика підготовка та організаційна робота, яка проводилася Українською Співкою ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), Київською організацією ветеранів Ракетних та космічних військ спільно з Всеукраїнською федерацією учасників бойових дій, ветеранів війни та військової служби. Великих зусиль доклав голова Київської організації ветеранів Ракетних та космічних військ полковник Олександр Наумов. До участі у створенні фонду вдалося залучити видатних людей, які щиро люблять Україну. Серед них Прем'єр-міністр України у 2001–2002 роках, президент Українського союзу промисловців і підприємців Анатолій Кінах, перший начальник Генерального штабу України генерал-полковник Анатолій Лопата, відомі діячі культури — художній керівник Національної Філармонії України, народний артист України, професор Володимир Лукашев, народний артист України, Герой України Анатолій Паламаренко та інші.

Засновниками фонду стали голова УСВА і Всеукраїнської федерації учасників бойових дій, ветеранів війни та військової служби Сергій Червонопиский, президент Українського союзу промисловців і підприємців Анатолій Кінах, український дипломат і державний діяч, Надзвичайний і Повноважний Посол України Іван Кулеба, уповноважена Верховної Ради України з прав людини в 1998–2012 роках, віце-президент Європейського інституту омбудсмена Ніна Карпачова, народний депутат України VII скликання, міністр охорони здоров'я у 2005–2007 роках, Заслужений лікар України Юрій Поляченко.

Основною метою фонду є консолідація зусиль ветеранських організацій, органів державної влади і всього суспільства, спрямованих на захист соціальних, інших прав та інтересів ветеранів російсько-української війни, антитерористичної операції, інших війн і військових конфліктів і бойових дій.

Планується, що фонд докладе зу-

силля у напрямках створення належних умов для підтримання здоров'я ветеранів, в організації соціального та інших видів обслуговування, протезування, зміцнення матеріально-технічної бази створених для цієї мети закладів і служб, для підготовки відповідних спеціалістів, створення реабілітаційних, медичних, психотерапевтичних, спортивних центрів для ветеранів війни, баз відпочинку, санаторіїв тощо.

Члени УСВА і Київської організації ветеранів Ракетних і космічних військ спільно з Громадською організацією «Українська усмішка» Івана Степурина та Громадською організацією «Волейбольний клуб Тищенко» Вадима Тищенко продовжують активну роботу із залучення інвесторів, надання допомоги ветеранам, які зазнали поранення, потребують реабілітації та протезування.

Олександр ПЕРЕСАДЬКО,
відповідальний секретар
Київської організації
ветеранів Ракетних
і космічних військ.

ЯК ВІДНОВЛЮЮТЬ ВІЙСЬКОВИХ У «ЦЕНТРІ СПАСІННЯ ЖИТТЯ»

В'ячеслав Запорожець – керівник БО БФ «Центр складного ендпротезування, остеоінтеграції та біоніки» і благодійного фонду «Центр спасіння життя». Про те, як почалася його волонтерська діяльність, як створювався і розвивався центр, що нині допомагає ветеранам, В'ячеслав розповів АрміяInform.

— **Я**БАЧИВ, як розвивалася війна. Бачив, що відбувається в Бучі та Ірпені. Там була медична катастрофа. Ми з моїм товаришем розуміли, що треба допомагати з евакуацією, тому і поїхали до Чернігова. Там я і побачив першого пацієнта з ампутацією.

...Це був військовий, на ім'я Анатолій. У нього була висока ампутація стегна. Ну ампутація – ампутували й все добре, але коли бачиш людину з температурою 39-40, ти розумієш, що ампутація – це завжди загроза життю. І ми таким чином з Чернігова вивезли полями, через пішохідний міст, чотирьох ампутантів. Я зрозумів вже тоді, у березні 22 року, що буде багато ампутацій, і що це дуже складно і в лікуванні, і в протезуванні: домовитися при травматичній ампутації, знайти протезиста, знайти хірурга-травматолога, який допоможе. Отак ми почали займатися евакуацією, створили загін. В якусь ніч я вигадав цю назву «Центр спасіння життя».

Я спочатку думав, що запротезувати можна будь-кого.

Пам'ятаю, коли всім обіцяв: «Запротезуємо, у нас гарний протезист». А потім, бачу, приїжджають хлопці на консультацію. Протезист каже: «Ми тут не можемо, тут коротка кукса».

Досвід створювався на практиці. Кожен день по два-три ампутанти в протезній майстерні та спілкування з протезистом. Потім у мене з'явилися друзі в інституті травматології, які стали моїми партнерами.

Ми побачили, що десь 30-40% військових з ампутацією ти не можеш запротезувати класично, і їм треба звертатися знову до хірурга або робити якісь прийоми.

Знаєте, я бачив, як військовий розчаровується, коли йому протезист каже: ми не можемо тобі допомогти. Або каже: а тобі треба ще займатися реабілітацією, тобі треба формувати куксу чи робити реампутацію. Бачив, як хлопці дуже розчаровуються, я хотів їм допомогти.

Я не розумів, будучи інженером, виконуючи складні інженерні задачі по будівництву: а як це при таких технологіях ти не можеш запротезувати хлопця, допомогти йому, нашому захиснику.

Тому почав шукати, звертатися до різних хірургів, протезистів. Отак і познайомився з Галузинським і Ліненком (українські хірурги). В нас вже були пацієнти з короткими куксами, які були запротезовані, та не змогли користуватися протезом, бо він злітав або муляв. Тоді лікар Галузинський розповів

про технологію остеоінтеграції, коли вживлюється спеціальний метал в кістку для кріплення протеза. Ця технологія саме для таких складних травматичних ампутацій. Її робить один з найкращих у світі хірургів Рікард Бронемарк, його батько вигадав цю технологію ще в 1965 році.

Ми пишемо листа Рікарду Бронемарку, він нам відповідає: «Я приїду, з радістю вам допоможу, тому що мій батько, який вигадав цю технологію, завжди допомагав солдатам. Готуйте трьох солдатів, і я залюбки допоможу».

Ми зробили три перші остеоінтеграції, це була перша фаза. Потім у вересні ми зробили вже сім операцій, це був другий приїзд Рікарда. Розумієте, травень – три, у вересні – сім, а в грудні 23-го року ми зробили 14 операцій за тиждень.

За вечерею Рікард мені сказав: «Ти знаєш, я більше в Україну не приїду». Я спитав: «Що таке? Ми, може, чимось образили?» Він відповів: «Ні, мені немає вже що тут робити, бо хірурги Ліненко і Галузинський самі все роблять, я їх сертифікую, останню операцію я сидів за ноутбук, працював поруч з операційною».

Нам дуже пощастило, що Рікард нам допоміг. Він познайомив нас з

Однією з найбільш обговорюваних тем у тактичній медицині є конверсія турнікета (заміна турнікета, який був накладений у зоні під вогнем, на тампонаду). Чому це настільки важливо, розповів бойовий медик старший сержант Микола Компанієць.

ВІЙНА З КРОВОТЕЧЕЮ: ЯК ВРЯТУВАТИ КІНЦІВКУ

— **Т**УРНІКЕТ може бути на кінцівці, умовно безпечно, не більш ніж 2 години. Далі в нас настає компартмент-синдром. У сучасних реаліях наші Збройні Сили стикнулися з тим, що евакуація може тривати зазвичай понад дві години. Тобто не завжди є можливість забрати пораненого, адже не дозволяють постійні обстріли, тривають контактні бої, евакуація може затягнутися надовго. Саме тому навичка конверсії зараз є дуже актуальною для всіх, – розповідає бойовий медик.

Лінія фронту може бути розтягнута, взвод може стояти на проміжку до кілометра. Бойовий медик один, тож 30-м людям одночасно він не може надати допомоги. Тому зараз ми ухвалили рішення: цю навичку – конверсію турнікета винесли для стрільців-санітарів. Стрілець-санитар навчається 40 годин, це 4 навчальні дні. Він має менший обсяг навичок, ніж бойовий медик. І його завдання – зробити так, щоб поранений військовослужбовець дістався до бойового медика живим для надання більш фахової допомоги.

Поранений, якому провели тампонаду, має для очікування вже більш ніж дві години.

На даний час через тривалу евакуацію є дуже багато високих ампутацій. Тому що військово-службовці знають поранень і

накладають собі турнікет, бо є масивна кровотеча. І саме проведення конверсії рятує кінцівку військовослужбовця, – стверджує військовий. – Кров циркулює в кінцівці, і вона залишається цілою... Але що ж ми маємо на увазі, коли кажемо про заміну турнікета на тампонаду? Алгоритм наступний. Накладається максимально високо на руку чи на ногу турнікет. Приміром, це осколкове поранення в будь-якій частині кінцівки. Після цього бойовий медик затампонує рановий канал і накладає пов'язку, що тисне.

Медик тампонує рановий канал, витримує тиск і перевіряє, чи дійсно зупинилася кровотеча.

Матеріал всередині набухає, створює первинний тромб і кровотеча зупиняється. Бойовий медик фіксує це все тиснукою пов'язкою, і далі алгоритм дій є таким, як і при переміщенні турнікета: медик поступово починає відпускати турнікет. На пів оберта кожен раз відпускає і дивиться, чи не відновлюється в цьому місці кровотеча і чи не з'являються інші, які він міг пропустити. Так само і тут. Важливо постійно робити переоцінку тампонади щодо відновлення кровотоку. Тобто постійний моніторинг за постраждалим.

Євген ПРОВОРНИЙ,
АрміяInform.

біонікою, з сучасними технологіями, з TMP і системами керування протезів.

Тобто цей центр складного ендпротезування, остеоінтеграції і біоніки ми створили на початку 2023 року в лютому, команда з протезистом і з двома хірургами-травматологами. Вони запросили мене, причому ідея була у хірургів, що дуже здивувало: створимо цей центр, ми хочемо, щоб ти був керівником, бо ти гарний менеджер, тим паче через тебе проходять найбільш пацієнти.

У нас було приміщення 30 квадратів, але у нас було 2-3 реабілітологи, які займалися з 10-12 людьми та демонстрували успіхи. Тому що кожним пацієнтом займався досвідчений реабілітолог, який розробляв програму реабілітації під кожен випадок індивідуально. Також співпрацювали з реабілітаційними центрами Recovery, Unbroken, які знаходяться у лі-

карні. І ми побачили, що пацієнти не дуже хочуть повертатися у лікарню на реабілітацію. Лікування військового з ампутацією, тривале.

Ми зрозуміли, що треба мати власний реабілітаційний центр. Не хотіли робити його у лікарні, бо там маленькі приміщення, низькі стелі. Тому коли з'явилося приміщення поруч з нашим медичним центром, приміщення Open Space, каркасне, я вже тоді почав собі уявляти, як це можна створити, почали обладнувати всім необхідним. Так у нас з'явився Tytanovy rehah.

У нас вже працює лабораторія біоніки, займаємося ендпротезуванням – заміною колінних, кульшових і плечових суглобів.

Як Ілон Маск запустив ракету, на останні гроші купивши пальне, отак ми створили цей центр, почали працювати та опанувати нові технології.

Анастасія ОЛЕШКО.
Фото автора.

БЕЗОПЛАТНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЗОРУ

СТАРТУЄ ВАЖЛИВИЙ ПРОЄКТ «Повернемо зір захисникам і захисницям України», який Міністерство ветеранів України втілює у партнерстві з Міжнародним благодійним фондом «Сприяння розвитку медицини» та Мікрохірургією ока Василя Шевчика.

Якщо у вашому оточенні є захисники та захисниці, які втратили зір під час виконання бойових завдань, а також ті, хто відчув значне погіршення гостроти зору після повернення до цивільного життя, розкажіть їм про можливість безоплатного відновлення зору.

Хто може скористатися:

- учасники бойових дій,
- особи з інвалідністю внаслідок війни,
- комісовані з військової служби за станом здоров'я, але ще не отримали відповідного посвідчення

(першочергово комісовані через захворювання та травми очей).

Перелік можливих безоплатних послуг:

- повне офтальмологічне обстеження;
- оперативне та лазерне лікування захворювань очей;
- лікування рубцевих змін обличчя.

Як скористатися:

1. Записатися на офтальмологічне обстеження за телефоном у Києві 093-098-54-55, в Чернігові 066-961-81-36 та зазначити, що ви хочете скористатися послугами в межах проєкту «Повернемо зір захисникам і захисницям України».

2. Під час відвідування клініки показати адміністратору документ, що підтверджує право участі у проєкті.

Де отримати послуги: Чернігів, проспект Перемоги, 119 А; Київ, вулиця Велика Кільцева, 5 Б.

БРИТАНСЬКА ІМПЕРІЯ мала у цьому регіоні, на південному кордоні з Афганістаном, найбільшу колонію – Індію, що об'єднувала до середини XX століття території сучасних держав Індії, Пакистану та Бангладеш.

Англія протягом XIX і початку XX століть безуспішно прагнула перетворити Афганістан на свою колонію, приєднати його до колонізованої Індії. 1-а та 2-га англо-афганські війни у 1838–1842 й у 1878–1880 роках відповідно не призвели до досягнення цієї мети.

Однак за підсумками 2-ї англо-афганської війни Афганістан втратив низку прикордонних територій і був обмежений в суверенитеті у проведенні своєї зовнішньої політики: афганський емір був зобов'язаний вести дипломатичні переговори і відносини з іншими державами лише через віце-короля Індії.

Російська імперія військовим шляхом розширювала свої володіння в Середній Азії, виходячи до північних кордонів Афганістану, конфліктуючи та домовляючись з територіальних та політичних питань з Великобританією.

Відповідно до англо-російської угоди від 31 серпня 1907 року Росія взяла зобов'язання користуватися для стосунків з Афганістаном посередництвом англійського уряду.

З 1901 року країною правив емір Хабібulla-хан. Він відмовився визнати англо-російську угоду 1907 року, яка була несправедливою стосовно Афганістану.

Афганістан був монархією абсолютистського типу. Жорстоке придушення еміром будь-якої опозиції, залежність від Англії викликали невдоволення всередині країни, що зростало. Основними опозиційними силами були «младоафганці» та «староафганці».

Ідеологом младоафганського руху був Махмуд Тарзі. До младоафганського руху примикав третій син еміра Хабібуллі Амманулла-хан, який був одружений на дочці Махмуда Тарзі.

Староафганці групувалися навколо брата Хабібуллі – Насруллі.

Староафганці та младоафганці закликали до збройної боротьби проти Англії. Але староафганці прагнули ще більше зміцнити свої позиції та ізолювати свою країну від зовнішнього світу.

Громадські діячі Афганістану та Британської Індії бачили у Росії союзника в боротьбі з Англією за свою незалежність.

У лютому 1916 року младоафганці разом з індійськими революціонерами-емігрантами, які перебували в Афганістані, надіслали листа до російського царя Миколи II з проханням про допомогу. Царський уряд не відповів на це звернення, але негайно інформував про його зміст владу Англії.

Після Лютневої революції у Росії 1917 року младоафганці разом з індійськими революціонерами-емігрантами, які перебували в Афганістані, сподіваючись на зміну політики Росії, направили 6 травня 1917 року нового листа в Росію. Проте Тимчасовий уряд заявив, що «переворот у Росії не змінить наших союзницьких відносин із Великобританією».

Становище докорінно змінилося після перемоги революції в Росії у жовтні-листопаді 1917 року.

Рада Народних Комісарів РРФСР 4 червня 1918 року оголосила про готовність заснувати в Афганістані повноважне представництво РРФСР, але з урахуванням перешкод, пов'язаних із Громадянською війною, запропонувала Туркестанській Автономній Радянській Соціалістичній Республіці (ТАРСР) направити до Афганістану представників із місцевих співробітників.

У червні 1918 року було прийнято рішення ТАРСР про направлення до Кабулу начальника штабу фортеці та голову Ради міста Кушка К. І. Сливичького, який добре знав мову дарі. Дорогою в Гераті та інших населених пунктах він зустрічався з представниками місцевої влади.

Костянтин Іванович Сливичький (1872–1942) – перший радянський неофіційний представник в Афганістані, начальник шта-бу фортеці Кушка (1905), штабс-капітан, голова Ради солдатських депутатів гарнізону фортеці Кушка.

Закінчив Петрівський Полтавський кадетський корпус у 1900 році та Олександрівське військове училище. Після закінчення Олександрівського училища був направлений на службу в Кушку в 8-й Закаспійський стрілецький батальйон. З 1905 року – начальник штабу фортеці.

В арсеналі фортеці до початку Першої світової було 100 гармат, 200 кулеметів, 5000 гвинтівок, кілька мільйонів набоїв, десятки тисяч артилерійських снарядів. У 1915 році фортеця Кушка мала найпотужнішу в Середній Азії радіостанцію, здатну приймати повідомлення з Ташкента і Петрограда, з Константинополя, Калькутти і Відня. Таке озброєння та обладнання робили фортецю практично неприступною.

Рішення про направлення К. І. Сливичького зі спеціальною дип-

ломатичною місією було передано в Кушку шифруванням по радіо. 10 серпня 1918 року Сливичький на виконання цього рішення виїхав із сином, дочкою та дружиною до Афганістану. Спочатку в Гераті, а потім у Кабулі до березня 1921 року він успішно виконав свою місію.

АФГАНІСТАН, ДИПЛОМАТИ ВОНИ БУЛИ ПЕРШИМИ

Протягом XIX, XX та XXI століть Афганістан був і залишається у центрі уваги зовнішньої політики багатьох могутніх держав світу

ломатичною місією було передано в Кушку шифруванням по радіо. 10 серпня 1918 року Сливичький на виконання цього рішення виїхав із сином, дочкою та дружиною до Афганістану. Спочатку в Гераті, а потім у Кабулі до березня 1921 року він успішно виконав свою місію.

Дружина та син допомагали Сливичькому в роботі. Було приведено в робочий стан і запущено приймальну частину кинутих німецькою місією радіостанцій. Це дозволило організувати прийом інформації по радіо Радянської Росії та всього світу, що дуже допомогло успішному виконанню місії. Під час війни з англійцями було організовано радіоперехоплення повідомлень з англійських підлеглих фортець, обложених повсталими прикордонними племенами, спорідненими з афганцями. Ці радіоперехоплення допомогли афганським військам знайти слабке місце в обороні англійців.

Син Сливичького, Костя, в Кабулі два роки навчався у коледжі «Хабібія», перейменованому потім на «Аманіє». Два роки був першим учнем серед іноземців, обидва роки обирався учнями капітаном класу, мав великі повноваження.

У коледжі «Аманіє» Костя навчався разом з майбутнім прем'єром і президентом Афганістану Мохаммедом Даудом.

Проте емір Хабібуллі та його оточення не виявляли зацікавлення у встановленні прямих російсько-афганських відносин лише на рівні офіційних дипломатичних представництв.

Наприкінці 1918 року Комісаріат закордонних справ Туркестану зробив другу спробу встановити прямі дипломатичні відносини з Афганістаном. Підготовлений лист до Кабулу еміру Хабібуллі взявся доставити Ібрахім-хан, син афганського принца Ісхак-хана, який проживав на становищі емігранта в Самарканді протягом 20 років.

(Ісхак-хан – двоюрідний брат еміра Абдурахмана, з 1880 року правитель Мазарі-Шаріфа, намагався захопити владу в Кабулі, але зазнав невдачі. Його військо було розбито у вересні 1888 року, Ісхак-хан втік і йому разом із наблизниками було надано притулок у Самарканді).

Однак і ця спроба встановити прямі дипломатичні відносини між Росією та Афганістаном виявилася невдалою. Афганський емір під тиском англійців відмовився дозволити Ібрахім-хану в'їзд у країну.

1 грудня 1918 року емір Хабібуллі разом із братом Насруллою і всім двором перемістився до зимової резиденції в Джелалабаді. «На господарстві» в столиці залишився Аманулла-хан.

У ніч з 20 на 21 лютого 1919 року емір Хабібуллі був знайдений застреленим у своєму наметі поблизу Джелалабада, куди він

виїхав на полювання. Офіцерів охорони визнали винними та розстріляли, але справу до кінця не було розслідувано.

У боротьбі спадкоємців за престол перемогу здобув Аманулла-хан, якого і визнали еміром Афганістану.

Першим кроком нового еміру стало проголошення Афганістану державою, повністю незалежною у своїх внутрішніх і зовнішніх справах.

3 березня 1919 року він листом повідомив про це віце-короля Індії Челмсфорда. Тільки через півтора місяці, 15 квітня 1919 року, Челмсфорд у своєму посланні у відповідь зажадав від Амануллі виконання всіх взятих його попередниками зобов'язань, фактично не визнавши незалежності Афганістану.

6 травня 1919 року Англія офі-

ційно оголосила війну Афганістану, зосередивши на афганському кордоні переважачі сили. Це була 3-я англо-афганська війна. Але під тиском військово-політичних обставин Англія погодилася на проведення переговорів з Амануллою і 3 червня 1919 року з ним було укладено перемир'я, а 8 серпня 1919 року після переговорів в Равалпінді підписано попередню угоду – мирний договір.

Одним із помітних воєначальників в організації відбиття англійської інтервенції під час 3-ї англо-афганської війни був Надір-шах.

У цей час продовжувалися спроби встановити відносини Афганістану та Росії. Уряд Росії першим у світі офіційно оголосив про визнання незалежності та суверенітету Афганістану.

27 березня 1919 року народний комісар закордонних справ Туркестанської Радянської Республіки Є. Є. Богоявленський у листі уряду Афганістану повідомив, що уряд РРФСР анулював усі царські договори та угоди, що обмежували суверенітет Афганістану, включаючи англо-російську конвенцію 1907 року, і «відрядила із Москви в Ташкент свого посла в Афганістані та Персії пана М. З. Бравіна, який має дипломатичний досвід, який знає Схід, друга східних народів, прихильника незалежності мусульманських народів і знавця перської мови, уповноваживши його на встановлення дружніх і торговельних відносин».

4 квітня 1919 року уряд РРФСР виділив у розпорядження Центрального Виконавчого Комітету Туркестану необхідні кошти на фінансування дипломатичної місії та її переїзду з Ташкента до Кабулу.

Микола Захарійович Бравін (13 травня 1881, Сімферополь – січень 1921, Газні) – російський дипломат, перший радянський дипломатичний представник у Персії та Афганістані.

Будучи добре освіченим і старанним чиновником, Бравін, проте, виявив себе вкрай конфліктною людиною, яка зіпсувала стосунки з усіма товаришами по службі і начальством, що терпіло його лише через дефіцит кваліфікованих фахівців на східному напрямку.

Після Жовтневої революції Бравін переходить на службу радянській владі, отримує призначення дипломатичного представника Росії у Персії й в січні 1918 року прибуває в Тегеран. Однак шахський уряд під тиском англійської місії вів подвійну політику, одночасно підтримуючи відносини і з Бравіним, і з представником колишньої влади фон Еттером. Повноваження Бравіна так і не було визнано офіційно, у червні 1918 року його відкликали в Москву. Бравіну довелося покинути Іран.

У березні 1919 року Бравін прибув до Ташкента як уповноважений Народного комісаріату закордонних справ у Туркестанській республіці.

Радянський НКЗС, відрізаний від Афганістану фронтами Громадянської війни, доручив туркестанському уряду організувати своїми силами місію до Кабулу. У квітні 1919 року керівником місії було призначено М. З. Бравіна.

29 квітня місія перетнула афганський кордон, проте була затримана прикордонною вартою і поміщена під арешт в очікуванні дозволу з Кабулу. 8 травня, так і не дочекавшись санкції, місію було відправлено на радянську територію.

27 травня 1919 року глава уряду Росії В. І. Ленін та голова ВЦВК М. І. Калінін у листі на ім'я еміра Амануллі вітали наміри афганського уряду встановити дружні відносини з російським народом і пропонували провести обмін дипломатичними представництвами.

День 27 травня вважається днем встановлення дипломатич-

них відносин між Росією та Афганістаном.

Другу спробу переміщення місії РРФСР до Афганістану було зроблено у червні, коли Бравін отримав з Москви вірчу грамоту про призначення його «надзвичайним уповноваженим Радянського уряду» в Афганістані. Цього разу місія вирушила вгору Амудар'єю. Але до складу загону, що супроводжував місію, було заслано англійського агента, який інформував про маршрут руху місії. У результаті в місті Керки на Амудар'ї на місію було скоєно напад басмачів. У жорстокій сутичці двох товаришів було вбито, 18 поранено, пароплав пошкоджено і місія була змушена повернутися.

Місії вдалося досягти мети з третьої спроби. 5 липня 1919 року вона вступила на територію Афганістану на конях. До Кабулу дипломатична місія діставалася мандрівцем через Кушку і Герат. Радянська делегація прибула до Кабулу 21 серпня 1919 року. Долаючи опір консервативної частини керівництва і верств суспільства Афганістану, Бравіну вдалося домогтися відкриття представництва РРФСР у Кабулі та кількох консульств.

Керівництво радянської Росії надавало великого значення успішному розвитку відносин із країнами Центральної Азії і, передусім, із Афганістаном. Ще наприкінці 1918 року голова уряду В. І. Ленін запропонував вивчити всі питання, пов'язані з Афганістаном, видатному революціонеру Якову Захаровичу Суріцу.

У Москві вже 23 червня 1919 року було прийнято рішення про призначення Суріца Надзвичайним та повноважним представником РРФСР у країнах Центральної Азії. Того ж дня Я. З. Суріц у супроводі І. М. Рейснера, який виконував обов'язки першого секретаря місії та військового секретаря, Е. М. Рікса, інших співробітників виїхав з Москви до Кабулу. Радянські дипломати прибули до столиці Афганістану 14 грудня 1919 року.

У Кабулі голова радянської дипломатичної місії повпред Я. З. Суріц запропонував звітувати про виконану роботу своїм неофіційному (Сливичькому К. І.) та тимчасовому (Бравіну М. З.) представникам-попередникам.

Сливичький прозвітував перед ним і ознайомив з розстановкою сил. Він був включений до складу місії, продовжив роботу, а у березні 1921 року з сім'єю повернувся з дипкур'єрами до Ташкента. Незабаром Сливичького викликали до Москви до наркома Г. В. Чичеріна. Там він три місяці готував доповідь про свою місію у Кабулі, з якою ознайомився й глава уряду. Його робота в Афганістані отримала високу оцінку.

Після повернення з Москви Сливичький як фахівець зі Сходу працював в організаціях Зовнішторгу. Помер він у листопаді 1942 року від крововилив в мозок і похований у Ташкенті на Боткінському цвинтарі.

Інформація про безперервні конфлікти Бравіна з іншими членами місії доходила до Ташкента та Москви. Відіграла свою роль і недовіра нової влади до колишнього царського чиновника. Усе це призвело до рішення про відкликання Бравіна та заміну його Суріцем.

Суріц, прибувши в Кабул у грудні 1919 року, усунув Бравіна з посади і зажадав його повернення до Туркестану зі звітом. Проте Бравін подав у відставку і відмовився покинути Афганістан, ставши першим радянським дипломатом-неповерненим. Упродовж 1920 року він залишався в Кабулі, читав лекції з юриспруденції та міжнародного права для співробітників афганського МЗС.

У січні 1921 року Бравін спробував перебраться в Британську Індію, взявши з собою великий архів документів, які були в нього. Передача цієї інформації британцям була вкрай небажаною як для афганської, так і радянської сторони. Під час зупинки у Газні Бравін був убитий одним з афганських військових, які його супроводжували. В його смерті афганською владою було звинувачено людину, яка не мала до справи жодного відношення.

Підготував
Валерій АБЛАЗОВ.

Радянська місія перед від'їздом до Афганістану. М. З. БРАВІН сидить третій праворуч.

СПОРТ У ЖИТТІ – НАЗАВЖДИ

Володимир Іванович Данченко народився 2 березня 1954 року. В Афганістані з 14.11.1986 по 15.02.1989, в/ч п.п. 51905, вільнонайманий, радник начальника з водопостачання. Місце роботи місто Баграм, провінція Парван. Нагороджений медалями «За бойові заслуги», «За трудову доблесть».

мав медаль «За трудову доблесть».

Та допомагав Володимир Іванович не лише своїм. З розумінням ставився і до місцевих афганців:

— Я не мав до них ненависті чи отого штучно сформованого радянської ідеологією упередження. Я добре розумів хто до кого прийшов. Ми там були непроханими гостями на чужій землі, багато речей нам незрозумілі, і лише політики між собою вели якісь вигідні їм домовленості. Минули роки, і сьогодні ми можемо побачити «дружні» наміри росії на прикладі нашої країни, — ділиться роздумами ветеран.

Насправді про доброзичливість і людяність Володимира відгукуються всі його друзі і знайомі. Вдячність земляку за врятоване життя через десятки років несе у своєму серці й Тамара Гученко:

— Будучи молодістю дівчиною з медичною освітою, я прийняла доленосне для себе рішення поїхати до Афганістану рятувати наших хлопців. Та одного разу і мені довелося боротися за своє життя. Інфекція пішла наскільки глибоко, що лікарі ніяк не могли привести мене до тями. З кожним днем мій стан лише погіршувався. Самостійно ходити не могла, просто лежала і молилася Богові, аби мене врятував. І він почув.

З Володею я вже була знайома, в Баграмі ми були лише двоє уманчан, тому і трималися купки. Дізнавшись про мою біду, він став для мене ангелом-охоронцем: бронетехнікою їздив до Кабулу (а це небезпечні півтори години їзди) купувати потрібні ліки, часто відвідував та завжди казав слова підтримки.

Цю історію ніколи не стомлюся розповідати людям, просила і свого сина пам'ятати, кому завдячує його мама своїм одужанням.

Як каже сам Володимир Іванович, усі моральні цінності він взяв від своїх батьків. Тато — кадровий військовий, учасник Великої Вітчизняної війни. Займався столярською справою. Мама — донька репресованих: за те, що родина мала господарство, землю, на якій важко працювали, їх занесли у

списки «куркулів», а діда відіслали на Соловки, де і розстріляли

— Це мій біль на все життя. Розповіді, як комуністи забирали землю, хати, всю худобу мені малому розповідали старожили-односельчани. Таке не має термінів забуття. Після Афганістану мене запрошували до партії, та чи місце там внуку репресованих. Однозначно, ні, — категорично висловлюється Володимир Данченко.

А ще саме батько зрозумів сина і підтримував його у прагненні займатися спортом.

— Ще зі школи ми нерозлучні. Тато завжди казав, що це мені допоможе в армії. І дійсно так було. Коли служив (Ліберці, Чеська Республіка), то спробував себе у п'яти

видах спорту. Керівництво до мене ставилося з повагою, пропонували вступати до військового закладу, але я відмовився. Насправді спорт розкрився для мене такою потужною життєвою енергією, від якої я просто став залежним у хорошому сенсі цього слова.

Коли робив вправи, відчував, що чогось досягаю, додається більше впевненості. Я не лише був міцним тілом, спорт загартовував мій характер, дисциплінував. З роками навантаження трішки зменшилися, але точно, що залишається стабільним — спорт в моєму житті назавжди. Сьогодні я займаюся з дітьми боротьбою, а також беру участь у ветеранському футболі, ходжу грати разом з командою. Ми іздимо на різні турніри, і це чудово. Це додає мені настрій, відчуваю неймовірний приплив сили.

Завжди залучав до занять синів Богдана та Олександра, онуків Владку, яка здобуває вищу освіту в Польщі, та Ярика — курсанта Київського військового ліцею ім. Івана Богуна, бо ж немає нічого ціннішого на цій землі, як бачити найдорожчих тобі людей здоровими і в доброму гуморі.

**Спілкувалася
Олена САМОТКА.**

У Варшаві відбувся чемпіонат світу з боротьби серед ветеранів. Україна зайняла третє командне місце. Ці змагання — найбільший у світі міжнародний захід для ветеранів спорту.

Уманська міськрайонна спілка ветеранів Афганістану щиро вітає члена організації, учасника бойових дій в Афганістані Володимира Івановича Данченка з перемогою на цих престижних змаганнях. Він здобув перші місця в двох номінаціях у вільній і греко-римській боротьбі у ваговій категорії до 88 кг. Щиро бажаємо нашому побратиму подальших успіхів у спорті.

Поради психолога

ЩО КРАЩЕ НЕ ГОВОРИТИ ВІЙСЬКОВИМ

Як підтримувати військових так, щоб не лише їх жаліти? Як зрозуміти і допомогти людям, які пройшли війну, отримали інвалідність і намагаються повернутися у цивільне життя? Психотерапевт Костянтин Лісовий, який працює з військовими, у блозі для BBC Україна відповів на ці питання.

Люди повертаються з війни іншими. У ветеранів можуть бути дещо збиті напівтони у спілкуванні, бо на фронті є тільки «ворог» і «свої». Але тут, в тилу, набагато більший спектр взаємодії.

Якщо навчитися цій новій взаємодії, уважності, розумінню військових, ветеранів, це буде перехід суспільства на новий рівень.

Важливо вчитися бути толерантними і терплячими до інших. Приймати людей з їхніми особливостями.

Безперервно бачити таку кількість смертей — це величезне навантаження на психіку. Тим більше, якщо йдеться про смерті близьких для тебе людей, побратимів і посестер.

ЯК ПІДТРИМАТИ

Мабуть, єдиного рецепту підтримки на всіх немає. Важливо навчитися слухати і приймати людей такими, якими вони є. Не повчати іншу людину, а говорити від себе і про свої відчуття: «Я засмучуюсь, коли ти зловживаєш алкоголем. Злюсь, коли ти це робиш, і просив би тебе так не робити. Готовий допомогти тобі позбутися своїх переживань іншим способом».

Людина вживає наркотики, зловживає алкоголем, проявляє надмірну агресію тоді, коли вона не знає, куди подіти свої емоції та переживання. Коли всередині так болить, що просто неможливо.

Близькі люди часто можуть цього не розуміти, бо тече кран і чоловік має його поремонтувати, чи закрутити лампочку. А, можливо, йому подзвонили і розповіли, що його побратим вже ніколи не повернеться додому. Можна сказати: «Мені важко зрозуміти, що ти зараз відчуваєш, але я готовий спробувати це зробити. Мені важливо, коли ти про це говориш».

ЗНАЙТИ ЗАНЯТТЯ І КОЛО ПІДТРИМКИ

Потрібно залучати ветеранів до роботи, до соціальних проєктів, до життя суспільства.

Важливо, щоб вони виконували соціальні функції, могли працювати. Люди, які отримали травму, можуть мати певні фізичні обмеження, не все в стані зробити, але щось все ж можуть.

Важливо знайти це щось. Людей завжди можна навчити чогось нового.

Для цього існує багато громадських організацій, волонтерських спільнот. Можна підказати ветерану звернутися туди.

А ще у таких організаціях вони знаходять спільноту — коло підтримки і спілкування з іншими людьми. Їм важливо відчувати себе частиною суспільства. Нормальною, адекватною частиною суспільства.

ЯК ЗАПРОПОНУВАТИ ПСИХОЛОГІЧНУ ДОПОМОГУ

До терапії не можна змушувати. Звернення до психотерапевта має бути власним і усвідомленим рішенням: «Я хочу, щоб мені стало краще. І коли я хочу, тоді я буду для цього щось робити». Коли людину силою привести до психолога, це не допоможе, якщо не буде власного бажання на лікування.

До мене часто проходять вій-

ськові, бо їм порадили це їхні побратими. Вони кажуть, наприклад: «Знаєш, я сховався, мені стало легше. Спробуй, може, і тобі допоможе».

Можна спробувати знайти такого побратима чи посестру, якій людина буде довіряти, дослухатися до їхнього досвіду.

Рідні теж можуть спробувати порадити: «Слухай, я знаю людей, які ходили, яким стало легше». І говорити це треба м'яко: «Я не кажу, що тобі треба лікуватися. Я кажу, що тобі треба допомогти просто почувати себе так само спокійно і впевнено, як ти почувався раніше».

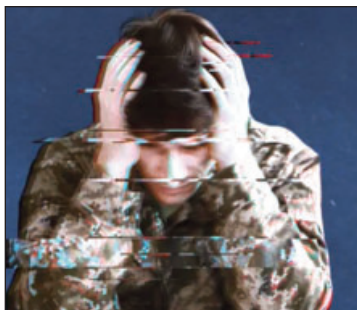
Варто говорити від себе і про себе, про свої почуття: «Бо твоя поведінка ніби підказує мені, що не все гаразд. Я бачу в твоїй поведінці те, що мені видається проявом того, що тебе може щось сильно зачіпати».

ДЯКУВАТИ

Дехто каже, що відводить очі, коли бачить військового, особливо військового з травмами.

Хтось боїться, що якщо буде дивитися на військового, то цій людині може бути неприємно. І справді, кожна людина може реагувати по-різному.

Але не треба відводити очі. Можна просто покласти руку на серце. Чи нахилити голову. Посміхнутися. І подякувати.

НЕ ЖАЛІСТЬ, А ПРИЙНЯТТЯ

Люди, які повертаються з війни з важкими травмами, стикаються з труднощами не тільки через свій стан здоров'я, а і через ставлення суспільства.

Відчувати, що тебе жаліють — це велика проблема, адже замість розуміння, захоплення, до тебе проявляють жалість.

То як же реагувати на людей з інвалідністю? Правильно реагують діти.

Діти, коли вперше бачать інакших людей, людей з інвалідністю, можуть, наприклад, роздивлятися їх. Можуть спочатку злякатися, але потім звикають. І ставляться до таких людей як до рівних.

Мабуть, когось часом треба пожаліти. Але насправді всім потрібне прийняття — щоб їх просто приймали і розуміли.

Йдеться про толерантність до інакшості, до усвідомлення, що люди просто можуть бути різними.

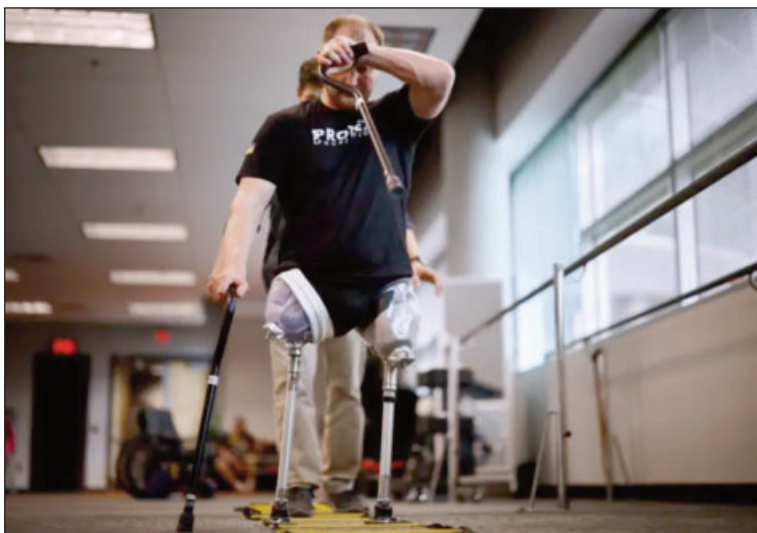
ВЧИТИСЯ СПІЛКУВАННЮ

Варто вчитися не лише тому, як спілкуватися з військовим, з ветеранами, а і як просто спілкуватися один з одним.

Подекуди люди схильні повчати інших, як жити, що треба робити і що не треба.

Втім, найважливішим для спілкування є бажання і вміння просто чути один одного. Говорити одне з одним.

Можна спробувати таке правило, як «я-повідомлення». Це коли говоримо не про іншого, а про себе: «Мене напружує таке спілкування», «Мене напружує таке ставлення», «Мене злить, я просив би такого не робити».

ПАМ'ЯТІ ТОВАРИША

Черкаська обласна Спілка ветеранів Афганістану та учасників бойових дій висловлює співчуття родині БАНДУРКА Григорія Валентиновича у зв'язку з його раптовою смертю.

Григорій Валентинович був щирою та добою людиною, понад усе любив життя, свою родину, рідний край, українську землю.

Вболівав за розвиток рідного міста, підтримував впровадження нових ідей, допомагав молоді, завзято працював на благо нашої країни. Він назавжди залишиться в нашій пам'яті доброзичливим, принциповим, авторитетним керівником та колегою.

Світла пам'ять про Григорія Валентиновича залишиться в серцях усіх, хто знав його та працював разом з ним!

Передплата

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організації УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передуює передплатному.

Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість без урахування приймання передплати складає:
на місяць – 14 грн, на три місяці – 42 грн.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

Волейбол сидячи: в Україні стартував проєкт з адаптивного спорту для ветеранів і ветеранок, які втратили кінцівки під час війни.

В УКРАЇНІ стартував новий проєкт "Волейбол сидячи – ближнє коло: адаптивний спорт і можливості для ветеранів", спрямований на підтримку наших захисників і захисниць, які втратили кінцівки під час війни, захищаючи нашу країну від російських окупантів.

Мета проєкту – створення умов і безпосереднє здійснення фізкультурно-спортивної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів і ветеранок з ампутаціями нижніх кінцівок шляхом залучення їх до гри у волейбол сидячи, який є ефективним адаптивним, реабілітаційним і паралімпійським видом спорту, визнаним у світі та в Україні.

Волейбол сидячи – адаптивний вид спорту, командна неконтактна гра, в якій суперники розмежовані сіткою, а гравці кожної з команд об'єднані спільними діями та мотивацією досягнення перемоги. Гра у волейбол знімає страх безпосередньої фізичної взаємодії та можливого травматизму, ризик якого значний у багатьох контактних видах спорту.

Організатори проєкту разом з відомими спортсменами і тренерами працюють над розвитком цієї програми, щоб забезпечити ветеранів і ветеранок необхідною підтримкою та можливостями для тренувань і змагань. Ініціатива вже отримала підтримку від багатьох організацій та громадських діячів.

До команди проєкту входять досвідчені тренери, які мають багаторічний досвід, у тому числі – участі в міжнародних змаганнях з волейболу.

Наразі прийнято рішення про

ГО «Волейбольний клуб Тищенко» та «Українська усмішка» підписали угоду про співпрацю з Громадською спілкою «Всеукраїнська федерація учасників бойових дій, ветеранів війни та військової служби», одним із засновників якої є Українська Спілка ветеранів Афганістану.

будівництво відкритих волейбольних майданчиків для проведення в теплу пору року тренувань із волейболу сидячи для воїнів і воїнок, які проходять етап реабілітації та відновлення у Військово-медичному клінічному лікувально-реабілітаційному центрі (Ірпін) та Інституті травматології та ортопедії НАМН України в Києві.

Щоб реалізувати проєкт, організатори вирішили залучити під-

тримку громадськості за допомогою соціального краудфандингу. Вони вважають, що вирішення соціальних проблем можливе тільки за спільної участі громадськості та через колективні зусилля.

Наступним етапом проєкту, крім щотижневих тренувань, є проведення навчально-тренувальних зборів і міських, регіональних і всеукраїнських чемпіонатів із організованим кваліфікованим суддівством

ВETERАНИ – У СПОРТИВНОМУ СТРОЮ

Спорт

На волейбольних майданчиках Полянського ліцею Малинської територіальної громади Рівненської області відбувся традиційний 36-й турнір з волейболу серед учасників бойових дій, АТО та членів їхніх сімей пам'яті Івана Холода – воїна-інтернаціоналіста, який загинув 12 травня 1980 року.

У ЗМАГАННЯХ взяли участь команди районних і міських організацій УСВА Рівненської області. Перед початком у Свято-Михайлівській церкві відбулося

богослужіння за загиблими, після якого до могил полеглих учасників бойових дій поклали живі квіти.

На урочистому відкритті змагань були присутні голова Малинської територіальної громади Анатолій Дімітров, начальник

управління сім'ї, молоді та спорту Рівненської ОДА Віталій Ліпський, директор Полянського ліцею Марія Огородник, голова РОО УСВА Сергій Зінич.

У привітальному слові Віталій Ліпський зазначив, що такі за-

ходи дуже потрібні навіть у цей нелегкий час для нашої держави, і подякував усім учасникам за те, що прибули в такій кількості з різних куточків області. Вони всі вже є переможцями, адже знайшли в собі сили і бажання в такому віці взяти участь у волейбольному турнірі. Побажав усім здоров'я, наснаги до перемоги і без травм повернутися додому. Присутні вшанували пам'ять загиблих хвилиною мовчання та поклали квіти до меморіальної дошки І. Холода.

У запеклій безкомпромісній боротьбі перемогла команда Рівненської міської організації УСВА (голова – С. Зінич), на другому місці команда Сарненської районної організації УСВА (голова – Г. Радько), третіми стали волейболісти Рокитнянської районної організації УСВА (голова – В. Панько).

Команди-учасниці нагороджені почесними грамотами РОО УСВА за участь в змаганнях.

Після закриття змагань всіх учасників пригощали традиційною шурпою. У вільному дружньому спілкуванні ветерани війни в Афганістані висловлювали єдину думку, що такі змагання потрібні не тільки в спортивному плані, а й в плані спілкування між собою і в патріотичному вихованні молоді, а також популяризації здорового способу життя, і висловили щире побажання зустрітися через рік в такому ж або більш розширеному складі.

Сергій ЗІНИЧ,
голова РОО УСВА.

ГРА ДЛЯ ТИХ, ХТО НЕ ЗДАЄТЬСЯ

змагань і нагородженням переможців. Кращі команди зможуть брати участь у міжнародних змаганнях.

Найкращі гравці й гравчині у волейбол сидячи матимуть можливість навчатись та підвищувати спортивну кваліфікацію в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова з подальшим працевлаштуванням у мережі секцій АЛВС ГО «Волейбольний клуб Тищенко», що визначено відповідною угодою про співпрацю.

Проєкт «Волейбол сидячи – ближнє коло: адаптивний спорт і можливості для ветеранів» – не лише можливість для фізичного відновлення через спорт, але й важливий крок до соціальної інте-

рації та нових життєвих перспектив.

«Підтримайте наш проєкт і допоможіть захисникам і захисницям, які втратили нижні кінцівки, повернутись до повноцінного життя через спорт. Долучайтесь до нашої команди будь-якими наявними у вас можливостями та ресурсами: донатами, поширенням інформації про проєкт, пропозиціями щодо співпраці, використання спортивних споруд і волейбольних майданчиків, спортивного обладнання та інвентарю, розбудови спортивної інфраструктури, особистою професійною участю в проєкті як тренери з волейболу сидячи та як гравці», – закликали в проєкті.

Леся КАРПЕНКО.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ

Ідентифікатор медіа
R30-03455.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНСКА СПІЛКА ВETERАНИВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНИВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВДЖИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Б.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 988.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

